

Dokumenty

ZNIESIENIE KOMENDANTURY WOJSK RADZIECKICH W BERLINIE

W dn. 23 VIII 1962 rząd radziecki opublikował komunikat o zniesieniu komendantury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie. W związku z tym agencja TASS podała¹, że Ministerstwo Obrony ZSRR zgodnie z decyzją rządu radzieckiego wydało rozkaz zniesienia komendantury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie. Przedstawiciele władz wojskowych USA, Anglii i Francji w Berlinie zachodnim zostali zawiadomieni, że sprawy związane z kontrolą ruchu personelu wojskowego oraz przewozem sprzętu i ładunków garnizonów USA, Anglii i Francji do Berlina zachodniego i z tej części miasta oraz niektóre inne zagadnienia „należą czasowo do kompetencji sztabu grupy wojsk radzieckich w Niemczech”.

W związku z decyzją rządu radzieckiego, likwidującą komendaturę wojsk radzieckich w Berlinie, rząd NRD złożył oświadczenie stwierdzające, że posunięcie rządu radzieckiego zostało uprzednio przekonsultowane z rządem NRD. Dnia 24 VIII 1962 minister obrony NRD dokonał obsadzenia stanowiska komendanta stolicy NRD.

Radziecka decyzja zniesienia komendantury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie spotkała się z protestem ze strony mocarstw zachodnich. Wspólny komunikat USA, Anglii i Francji ogłoszony 23 VIII 1962 składa się z ośmiu punktów zawierających sformułowania o niemożliwości jednostronnego uchylecia porozumień zawartych między czterema mocarstwami².

KOMUNIKAT MINISTERSTWA OBRONY ZSRR O ZNIESIENIU KOMENDANTURY GARNIZONU WOJSK RADZIECKICH W BERLINIE³

Ministerstwo Obrony ZSRR — zgodnie z decyzją rządu radzieckiego — wydało rozkaz zniesienia komendantury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie. Jak wiadomo, po zawarciu w r. 1955 układu o stosunkach między ZSRR i NRD, komendantura radziecka w Berlinie została zreorganizowana i jej funkcje ograniczone do spraw służby garnizonowej. Wojska radzieckie, które jej podlegały, sprawowały kontrolę ruchu personelu oraz przewozu sprzętu

¹ „Trybuna Ludu” z 24 VIII 1962.

² Poza tym wspólny komunikat trzech mocarstw zachodnich polemizuje z treścią radzieckiego komunikatu również na innych płaszczyznach. Zdaniem autorów wspólnego komunikatu, czteromocarstwowy status Berlina istnieje nadal i stale pozostaje w mocy. Nie uznając decyzji rządu radzieckiego o zniesieniu komendantury wojsk radzieckich w Berlinie mocarstwa zachodnie — jak głosi komunikat — „będą nadal czyniły rząd radziecki odpowiedzialnym za wypełnianie jego zobowiązań w Berlinie”. Nie kwestionując prawa Związku Radzieckiego do dokonywania zmian w strukturze swych władz wojskowych w Niemczech podkreśla się, że nie może to dotyczyć komendantury, ponieważ jakiegokolwiek jej zmiany są zastrzeżone wspólnie dla czterech mocarstw. Także kompetencje czterech mocarstw w odniesieniu do Berlina mogą być zmienione tylko przez porozumienie czterostronne, a wspólna odpowiedzialność za Berlin może zostać zakończona tylko w wyniku pokojowego rozwiązania całego problemu Niemiec. Mocarstwa zachodnie w swym komunikacie ponownie odrzuciły uznanie suwerenności i niepodległości NRD, a decyzja radziecka — ich zdaniem nie ma żadnego wpływu na istnienie czterostronnej komendantury i utrzymanie jedności całego Berlina. Na zakończenie komunikat Zachodu stwierdza, że „rządy Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji muszą poczynić wszelkie kroki, które uważają za konieczne, w celu wywiązania się ze zobowiązań wobec ludności Berlina oraz w celu ochrony jej praw i interesów życiowych”. Pełen tekst wspólnego komunikatu trzech mocarstw zachodnich patrz „The New York Times” z 24 VIII 1962.

³ „Trybuna Ludu” z 24 VIII 1962.

i ładunków garnizonów USA, Anglii i Francji rozmieszczonych w Berlinie zachodnim, na granicy z Berlinem zachodnim, na strefie zewnętrznej, sprawowały kontrolę przejazdu do Berlina zachodniego i stamtąd członków wojskowych misji łącznikowych tych trzech mocarstw przy naczelnym dowództwie grupy wojsk radzieckich w Niemczech, pełniły straż w więzieniu głównych niemieckich zbrodniarzy wojennych w Spandau (wraz z wojskami tych trzech mocarstw), jak również ochraniały pomnik żołnierzy radzieckich w Tiergarten.

Tymczasem komendanci wojskowi USA, Anglii i Francji w Berlinie zachodnim, który faktycznie został przekształcony w bazę militarną NATO, usiłują wykorzystać fakt istnienia komendatury radzieckiej dla nieuzasadnionych roszczeń do prawa ingerencji mocarstw zachodnich w sprawy wewnętrzne suwerennej i niepodległej Niemieckiej Republiki Demokratycznej i jej stolicy. Starają się również stworzyć pozór, jakoby wciąż jeszcze istniała jakaś czterostronna komendatura w Berlinie, mimo iż wszystkim wiadomo, że przestała ona istnieć już w r. 1948 jako wynik separatystycznych posunięć mocarstw zachodnich. Nietrudno jest dostrzec, że komendanci mocarstw zachodnich uciekają się do takich metod w celu utrzymania reżimu okupacyjnego w Berlinie zachodnim jako parawanu dla bazy wojskowej NATO. Zniesienie komendatury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie całkowicie odpowiada konsekwentnie prowadzonej przez Związek Radziecki polityce zmierzającej do usunięcia pozostałości II wojny światowej w Europie, zawarcia niemieckiego traktatu pokojowego i do unormowania na jego podstawie sytuacji w Berlinie zachodnim.

Przedstawiciele władz wojskowych USA, Anglii i Francji w Berlinie zachodnim zawiadomieni zostali, że sprawy związane z kontrolą ruchu personelu oraz z przewozem sprzętu i ładunków garnizonów USA, W. Brytanii i Francji do Berlina zachodniego i z tej części miasta, z ochroną więzienia głównych niemieckich zbrodniarzy wojennych w Spandau i z ochroną pomnika żołnierzy radzieckich w Tiergarten, należą czasowo do kompetencji sztabu wojsk radzieckich w Niemczech.

OSWIADCZENIE RZĄDU NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ⁴

Rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej przekonsultował z rządem ZSRR jego decyzję i oświadczenie Ministerstwa Obrony ZSRR o zniesieniu komendatury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie i w związku z tym oświadcza co następuje:

Funkcje zarządu, które od momentu powstania Niemieckiej Republiki Demokratycznej do tej chwili sprawował radziecki komendant wojskowy, zostały przekazane organom niemieckim. 17 lat po zakończeniu II wojny światowej, trzy mocarstwa zachodnie utrzymują jeszcze w Berlinie zachodnim zagrażający pokojowi reżim okupacyjny. Tymczasem już w r. 1955 NRD i ZSRR zawarły porozumienie między sobą, że Niemiecka Republika Demokratyczna posiada, rozumiała samo przez się, całkowitą wolność decyzji w sprawach wewnętrznej i zagranicznej polityki swojej stolicy. Jedynie kontrola ruchu personelu wojskowego i sprzętu stacjonowanych w Berlinie zachodnim garnizonów Francji, Wielkiej Brytanii i USA między Niemiecką Republiką Federalną a Berlinem zachodnim została na podstawie wymiany listów między ministrem spraw zagranicznych NRD dr. Lotharem Bolzem i zastępcą ministra spraw zagranicznych ZSRR A. Zorinem czasowo przekazana przez NRD radzieckiemu zarządowi wojskowemu w Niemczech.

Na podstawie tego porozumienia niemiecko-radzieckiego został zawarty w r. 1957 między NRD i ZSRR układ dotyczący stacjonowania radzieckich sił zbrojnych na terytorium NRD, który oczywiście dotyczy również sił zbrojnych ZSRR w Berlinie.

Mimo tego jasno sprecyzowanego stanu rzeczy, mocarstwa zachodnie usiłowały wykorzystać czterostronny status Berlina unicestwiony (*zerstörten*) przez nich wskutek odstąpienia od dyrektyw układu poczdamskiego, do rozciągnięcia swego nielegalnego reżimu okupacyjnego na stolicę NRD i umożliwienia agresywnej NATO mieszania się w wewnętrzne sprawy NRD. Nastąpiło wtrącanie się, chociaż mocarstwa zachodnie już ponad 10 lat temu same stworzyły trójmocarstwowy status okupacyjny dla Berlina zachodniego, likwidując tym samym formalno-prawnie dawniejszy status czterech mocarstw i zrzekając się też oficjalnie swych dawniejszych uprawnień w Berlinie. Przez to wojska okupacyjne w Berlinie zachodnim zostały podporządkowane NATO, która na skutek zabiegów rządu zachodnio-niemieckiego popiera agresywne koncepcje polityki bońskiej. Nikt nie może powiedzieć, że celem antywojennych, zapewniających pokój dyrektyw Jalty i Poczdamu było, aby w Berlinie zachodnim powstał punkt oparcia NATO, który służy zachodnio-niemieckim i zachodnio-berlińskim ultrasom jako platforma ich odwetowej polityki. Rząd i ludność NRD witają

⁴ „Neues Deutschland” z 23 VIII 1962.

z zadowoleniem decyzję rządu ZSRR o zniesieniu komendatury garnizonu wojsk radzieckich w Berlinie. Decyzja ta kładzie bowiem kres usiłowaniom mocarstw zachodnich negocjowania, pod pozorem dawno wygasłych praw okupacyjnych, suwerennych praw Niemieckiej Republiki Demokratycznej i mieszania się w jej wewnętrzne sprawy.

Rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej ocenia decyzję rządu ZSRR jako wkład do usunięcia pozostałości II wojny światowej, który ułatwi pokojowe uregulowanie problemu niemieckiego i pokojowe rozwiązanie na tej podstawie kwestii Berlina zachodniego.

OŚWIADCZENIE MINISTERSTWA OBRONY NRD⁵

Urząd prasowy Ministerstwa Obrony Narodowej podał do wiadomości, iż zgodnie z postanowieniem Rady Ministrów Niemieckiej Republiki Demokratycznej minister obrony narodowej generał armii Hoffmann, celem zapewnienia bezpieczeństwa stolicy Niemieckiej Republiki Demokratycznej — Berlina oraz dla realizacji zadań wprowadzonych w życie 23. 8. 1962 r., mianował komendanta stolicy Niemieckiej Republiki Demokratycznej — Berlina.

Komendantem stolicy Niemieckiej Republiki Demokratycznej — Berlina mianowany został generał major Helmut Poppe. Komendantowi stolicy Niemieckiej Republiki Demokratycznej — Berlina podlegać będą oddziały graniczne, podległe dotychczas Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, jak również inne jednostki i urzędnictwa Armii Ludowej. Siedzibą komendanta miasta jest Berlin-Karlshorst.

⁵ „Neues Deutschland” z 24 VIII 1962.